

Posudek na habilitační práci Ing. Veroniky Solilové, Ph.D.

Název práce: *Problematika převodních cen z pohledu rozvojových zemí*

Habilitační práce se zabývá problematikou transferových cen u subjektů z rozvojových zemí, se zvláštním zaměřením na stanovení tzv. „bezpečného přístavu“, což je stručně řečeno určité zjednodušení administrativních pravidel u těchto cen na základě předem přijatých předpokladů.

Úvodem lze říci, že Ing. Veronika Solilová, Ph.D. ve své habilitační práci zúročila svůj dlouholetý odborný zájem o tuto oblast zkoumání a že na dané téma publikovala mnoho vědeckých prací vysoké úrovně u nás i v zahraničí. Tyto zkušenosti jsou v předložené práci znát.

Aktuálnost tématu a jeho příslušnost k oboru finance na Fakultě financí a účetnictví VŠE v Praze

Téma převodních cen pro účely stanovení základu daní v mezinárodním kontextu je vysoce aktuální a jeho důležitost pro praxi nadnárodních firem neustále roste. Ačkoliv v praxi jde snad spíše o téma účetní než finanční, není zanedbatelné ani pro obor veřejné finance, resp. daně. Dopady různých metod a postupů stanovení transferových cen mezi různými státy indikují obrovské důsledky na veřejné rozpočty dotčených zemí a zřejmě je nelze ani vyčíslit. Teoretické uchopení problému, o němž se snaží i předkládaná publikace habilitantky, lze rozhodně uvítat. Úloha to není snadná, neboť v oblasti korporátního zdanění se zdá, že praxe korporací je stále jaksi napřed před teorií a dokonce i před praxí decizní sféry.

Habilitantka ve své práci přistupuje k tématu, jak z pozice firem, které žádají zjednodušení administrativy a přiměřený díl jistoty ve svém daňovém konání (volání po bezpečném přístavu), tak z pozice států, které zase potřebují dostatečně výnosné daně (stanovení bezpečných přístavů jako mantinelů pro zdanění).

Cíl práce a zvolené metody

Autorka sama definuje cíl práce takto: „Cílem publikace je na základě teoreticko-praktického vymezení principu tržního odstupu identifikovat jeho současné problémy, kterým rozvojové státy čelí, determinovat vyvolané náklady zdanění v důsledku převodních cen a navrhnout a zhodnotit s využitím matematicko-statistického aparátu možné řešení v podobě bezpečného přístavu, které povede k úspoře vyvolaných nákladů zdanění jak na straně daňového poplatníka, tak na straně správce daně.“

Lze konstatovat, že stanoveného cíle bylo dosaženo. Autorka postupovala logicky od obecnějších a (včetně historického pohledu) otázek ke konkrétnějším s využitím kvalitativní a kvantitativní analýzy. Obsažené empirické analýzy používají data z dostupných databází.

Výsledky své analýzy prezentuje autorka v přehledných grafech a tabulkách a její závěry a návrhy řešení jsou vždy řádně zdůvodněny.

Vlastní přínos práce

Habilitační práce Ing. Solilové vychází z četných pramenů, včetně mnoha prací vlastních, resp. vytvořených ve spoluautorství, k čemuž přidává originální analýzy. Tyto nové vlastní analýzy tvoří značnou část práce, ať již je to v tématu srovnatelnosti dat, výpočtu nákladů vyvolaných transferovými cenami či doporučení ohledně bezpečných přístavů.

Výsledky práce (vlastní přínos) jsou velmi užitečné pro praxi stanovení transferových cen obecně a v rozvojových balkánských zemích zvláště a posouvají naše teoretické znalosti v této oblasti. Jako takové jsou využitelné pro všechny daňové poradce, daňové úřady na všech stupních státní správy a jistě budou využity i v akademické sféře při výuce složité problematiky korporátních daní.

Ačkoliv se jedná o předmět zkoumání podléhající neustálým změnám daným jak objektivně vývojem ekonomiky a její zvyšující se korporativností a mezinárodní propojeností, tak subjektivními nesystémovými změnami vyvolávanými ze strany vlád, mnohé poznatky a závěry z práce jsou obecně platné. Minimálně lze jistě tyto poznatky využít jako východiska při zkoumání transferových cen a nákladů jimi vyvolaných v jiných geografických souvislostech, než jsou balkánské rozvojové státy.

Po úvodních 3 kapitolách převážně popisných a obsahujících historický a věcný úvod do problému, následují kapitoly 4 – 6, prezentující vlastní původní analýzy a vyslovující doporučení.

Kapitola 4. „Problematika srovnatelnosti v praxi z pozice rozvojových zemí“ je kvalitativní analýzou (ne)dostupnosti dat. Autorka zde hlavně ověřuje možnost využití pan-balkánských dat místo dat jednotlivých zemí a dochází k závěru, že tento pan-balkánský přístup je ospravedlnitelný.

Kapitola 5. „Vyvolané náklady zdanění“ kvantifikuje náklady vyvolané uplatněním převodních cen v balkánských státech.

Kapitola 6. „Stanovení bezpečných přístavů pro účely převodních cen z pozice rozvojových států“ kvantifikuje hodnoty, případně meze EBIT marže, nákladové rentability a rentability aktiv u jednotlivých odvětví pro tyto balkánské státy.

Dá se říci, že celá habilitační práce je založena na srovnávací analýze, neboť je potřebné u balkánských rozvojových států nějakým způsobem nahradit data chybějící buď z objektivních příčin (málo podniků a transakcí) či z důvodu netransparentnosti. Ostatně tento problém je to oč v habilitaci běží. Právě tento přístup a důkladně provedenou srovnávací analýzu považuji za hlavní výsledek práce.

Připomínka:

Každá kapitola obsahuje na konci Shrnutí, které však ne vždy je poplatno významu tohoto slova. Totiž není to shrnutí obsahu kapitoly, ale jde spíše vybrané problémy a návrh dalších postupů. Čtenář si to může uvědomit např. u kapitoly 3, když si přečte názvy jejích subkapitol a porovná to s tímto Shrnutím (na str. 87).

Náměty do diskuse:

1. Na str. 87 je doporučení: „Po zhodnocení možných alternativ, jak docílit rozšíření srovnatelných dat či zcela eliminovat potřebu těchto dat, se jeví jako nejvhodnější metoda využití bezpečných přístavů, která nejenže eliminuje potřebu srovnávací analýzy a srovnatelných dat, ale taktéž zjednodušuje stanovení převodních cen, jejich řízení a správu.“ Využití bezpečných přístavů je předtím zevrubně analyzováno a vyhodnocováno a relativně přesvědčivě zdůvodněno. Přesto vzniká otázka, zda takovéto jednoznačné a od trhu pravděpodobně často vzdálené stanovení převodních cen, nepovede k nežádoucím zkreslením základů daně vlivem přizpůsobení se daňových subjektů.
2. Na str. 123: „Z pohledu distribuce zisku a jeho srovnání při uplatnění pan-balkánského přístupu a země původu bylo prokázáno, že v případě klasifikace odvětví obecně na služby a výrobu by všechny balkánské státy generovaly při aplikaci pan-balkánského přístupu obdobné výsledky distribuce zisku. V případě dílčích odvětví již byly identifikovány rozdíly, avšak z hlediska mediánu za jednotlivá odvětví a stát by byla distribuce v mezích mezikvartilového rozpětí dle pan-balkánského přístupu. Na základě této skutečnosti je možné pan-balkánský přístup doporučit jako adekvátní řešení nedostatku srovnatelných dat v případě jednotlivých balkánských států“. Problém zde je, že nikdo nevyrábí „zboží obecně“, ani neposkytuje „služby obecně“, nýbrž vždy jde o dílčí produkty a odvětví.
3. Nevím, zda jsem přesně pochopila, že data pro výpočty prováděné v habilitační práci jsou všechna převzata z dostupných citovaných databází. Prováděla autorka také nějaké vlastní statistické šetření? Tato otázka není míněna jako výtka, ale jako „námět do diskuse“.

Závěr:

Vzhledem k tomu, že habilitační práce Ing. Veroniky Solilové, Ph.D. splňuje podmínky kladené na tento typ práce v oboru finance na FFÚ VŠE v Praze a vzhledem k výše uvedenému, doporučuji ji k obhajobě před vědeckou radou fakulty a v případě kladné obhajoby doporučuji udělení titulu docent.

V Praze dne 23.8.2020

Prof. Ing. Květa Kubátová, CSc.
Katedra veřejných financí
Fakulta financí a účetnictví
VŠE v Praze